

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Montessorischool De Wegwijzer

Kwaliteitsonderzoek

Datum vaststelling: 25 mei 2023

Samenvatting

De inspectie heeft op Montessorischool De Wegwijzer op 6 april 2023 een onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs uitgevoerd. In de jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse hebben wij geconstateerd dat er sprake is van risico's. We constateren dat de kwaliteit van het onderwijs op De Wegwijzer Zeer zwak is.

Toezichthistorie en context

De school werd eerder driemaal als Zwak beoordeeld (in 2011, 2012 en 2014) en tweemaal als Zeer zwak (in 2018 en 2019). Kenmerkend voor de periode vanaf 2011 is dat de school de resultaten niet structureel op het gewenste niveau krijgt. De aansturing van de school is de laatste jaren niet stabiel: op het moment van onderzoek is de vijfde (interim-) directeur aanwezig sinds 2018. Ook in het lerarenteam heeft een aantal wisselingen plaatsgevonden. In de periode tot 2021 was de school een eenpitter, sindsdien is de school aangesloten bij Stichting Kopwerk.

Wat moet beter?

De kwaliteit van de lessen moet worden verbeterd. Door een te beperkte instructie en het onvoldoende inspelen op de verschillen in onderwijsbehoeften van de leerlingen krijgen de leerlingen niet de instructie die ze nodig hebben. Teveel leerlingen zijn bovendien onvoldoende taakgericht bezig, waardoor de lestijd onvoldoende effectief besteed wordt. Op deze manier leren de leerlingen te weinig. Dit is ook terug te zien in de resultaten. Deze blijven de laatste jaren achter bij de te verwachten resultaten aan het einde van de schoolperiode. De school maakt geen goede analyses van de tegenvallende resultaten op groeps- en schoolniveau. Daardoor blijft onduidelijk waardoor de leeropbrengsten achterblijven en wat de school moet doen om deze te verbeteren. Het ontbreekt aan een lesmodel dat passend is bij het Montessori-gedachtengoed, de leerlingenpopulatie en het werken in combinatiegroepen. Het volgens een cyclus werken aan het proces van kwaliteitsbehoud en -verbetering is in de afgelopen periode naar de achtergrond verdwenen. De genoemde directiewisselingen hebben hierbij een belangrijke rol gespeeld. De analyses op groeps- en schoolniveau en de borging van de onderwijskwaliteit moeten worden verbeterd. Het aanbod voor het burgerschapsonderwijs moet ook versterkt worden door dit meer herkenbaar, doelgericht en planmatig vorm te geven.

Bestuur: Stichting Montessorischool Enkhuizen

Bestuursnummer: 40558

School: Montessorischool De Wegwijzer (16BD)

Totaal aantal leerlingen: 83 (per 1 oktober 2022)

Wat kan beter?

Het veiligheidsbeleid is beschreven in een algemeen document en een aantal schoolspecifieke documenten. Het samenvoegen hiervan zal meer overzichtelijk maken wat de schoolafspraken zijn, wat ook voor nieuwe leraren een meerwaarde heeft.

Wat gaat goed?

Het team heeft de laatste jaren onder wisselende directies verschillende verbeteringen aangebracht. Dit is terug te zien in het aanbod, de analyses waarmee de leraren zicht krijgen op de onderwijsbehoeften van de leerlingen en de veiligheid.

Vervolg

We voeren een jaar na vaststelling van het rapport een herstelonderzoek uit. Dan moet de kwaliteit van het onderwijs verbeterd zijn. Als deze nog steeds Zeer zwak is, melden we de school bij de minister voor vervolgmaatregelen. We blijven vervolgtoezicht houden op de school tot de kwaliteit weer Voldoende is.

Inhoudsopgave

1.	Opzet van het kwaliteitsonderzoek	5
2.	Conclusie en vervolg	7
3.	Resultaten kwaliteitsonderzoek	10
4.	Reactie van het bestuur	15

1. Opzet van het kwaliteitsonderzoek

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 6 april 2023 op De Wegwijzer een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd. In onze jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse constateerden we risico's op de school, die vooral betrekking hadden op de resultaten. We hebben deze risico's op 13 december 2022 besproken met het bestuur, waarbij we besloten een kwaliteitsonderzoek uit te gaan voeren om vast te stellen of het onderwijs op De Wegwijzer voldoet aan de basiskwaliteit.

Werkwijze

Wij vormen onze oordelen door de onderwijspraktijk van de school te toetsen aan de standaarden uit het Onderzoekskader 2021 primair onderwijs. De tabel hieronder geeft weer welke standaarden we hebben beoordeeld tijdens dit onderzoek.

Standaard	onderzocht
OP Onderwijsproces	
OP1 Aanbod	•
OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding	•
OP3 Pedagogisch-didactisch handelen	•
OP4 Onderwijstijd	
OP6 Afsluiting	
VS Veiligheid en Schoolklimaat	
VS1 Veiligheid	•
VS2 Schoolklimaat	
OR Onderwijsresultaten	
OR1 Resultaten	•
OR2 Sociale en maatschappelijke competenties	
SKA Sturen, Kwaliteitszorg en ambitie	
SKA1 Visie, ambities en doelen	•
SKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur	•
SKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog	•

Onderzoeksactiviteiten

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten: we hebben samen met observanten van de school lessen bezocht, we hebben documenten geanalyseerd, gesprekken gevoerd met leerlingen, ouders/verzorgers, leraren en de interim-directeur en de intern begeleider. Aan het eind van de onderzoeksdag voerden we een gesprek met de bestuurder, de beleidsmedewerker kwaliteit en

inhoud, de interim-directeur en de intern begeleider, waarna we onze bevindingen terugkoppelden aan alle aanwezigen.

Signalen

In de voorbereiding van ieder onderzoek kijken we naar eventuele signalen die bij de inspectie zijn binnengekomen. Soms heeft dat gevolgen voor de uitvoering van het onderzoek. Er zijn geen signalen over De Wegwijzer bij ons binnengekomen die opvolging vereisen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de oordelen, de conclusie en het vervolgtoezicht. Hoofdstuk 3 gaat verder in op de resultaten van het onderzoek op de onderzochte standaarden. In hoofdstuk 4 is de reactie van het bestuur op het onderzoek en het rapport opgenomen.

2. Conclusie en vervolg

In dit hoofdstuk geven we de oordelen en de conclusie weer van het onderzoek bij De Wegwijzer.

Conclusie

De kwaliteit van het onderwijs op De Wegwijzer beoordelen we als Zeer zwak. De kwaliteit van het onderwijs is Zeer zwak indien de leerresultaten op de school aan het eind van de schoolperiode op groepsniveau ernstig en langdurig tekortschieten en het bevoegd gezag in verband met dit tekortschieten eveneens tekortschiet in de naleving van een of meer bij of krachtens de WPO gegeven voorschriften (artikel 10a, eerste lid, WPO). Dit is in het onderzoekskader vertaald naar de beslisregel: de standaard Resultaten is Onvoldoende én een of meer van de volgende standaarden Zicht op ontwikkeling en begeleiding en/of Pedagogisch-didactisch handelen en/of Veiligheid is/zijn Onvoldoende. Bij De Wegwijzer is naast de Onderwijsresultaten ook de standaard Pedagogisch-didactisch handelen Onvoldoende. Daarnaast beoordelen we de standaarden Visie, ambities en doelen en Uitvoering en kwaliteitscultuur als Onvoldoende.

De school kent al lange tijd risicovolle resultaten. De ontbrekende continuïteit in de aansturing van de school heeft eraan bijgedragen dat de verbeteringen waaraan de school de afgelopen jaren gewerkt heeft onvoldoende geborgd zijn. Bovendien zijn de laatste tijd niet altijd de goede prioriteiten gesteld door het onvoldoende analyseren op groeps- en schoolniveau. Ook de wisselingen in het team hebben bijgedragen aan het ontbreken van een doorgaande lijn in het pedagogisch-didactisch handelen, zoals we nu vaststellen. Versterking van het cyclisch werken aan kwaliteitszorg en de leskwaliteit zijn noodzakelijk om de resultaten structureel te verbeteren.

Afspraken over vervolgtoezicht

Tekortkoming	Wat verwachten wij van het bestuur?	Wat doen wij?
De kwaliteit van het onderwijs op De Wegwijzer is Zeer zwak zoals bedoeld in artikel 10a, eerste lid WPO. Hiermee voldoet het bestuur niet aan de opdracht zorg te dragen voor voldoende kwaliteit van het onderwijs op de school (artikel 10a, WPO).	Het bestuur draagt er zorg voor dat de tekortkomingen worden hersteld binnen de gestelde periode.	Wij voeren een jaar na de vaststelling van dit rapport een herstelonderzoek uit en gaan dan na in hoeverre de tekortkomingen zijn opgeheven.
OP1 - De standaard is Voldoende, maar er wordt niet voldaan aan artikel 8, derde lid, WPO: Het aanbod van het burgerschapsonderwijs bevordert in onvoldoende mate actief burgerschap en sociale cohesie.	Het bestuur draagt er zorg voor dat het burgerschapsonderwijs voldoet aan de wettelijke eisen.	Idem
OP3 - Er wordt niet voldaan aan artikel 2, WPO: Het pedagogisch-didactisch handelen van de leraren bereidt de leerlingen onvoldoende voor op het vervolgonderwijs.	Het bestuur draagt er zorg voor dat de tekortkomingen in het pedagogisch-didactisch handelen worden opgeheven.	Idem
OR1 - De school behaalt met haar leerlingen leerresultaten die niet in overeenstemming zijn met de gestelde norm. Er wordt hiermee niet voldaan aan artikel 10a WPO en de Regeling leerresultaten PO 2020 en artikel 2.2 Inrichtingsbesluit WPO.	Het bestuur draagt er zorg voor dat de resultaten voldoen aan de wettelijke eisen.	Idem
SKA1 - Er wordt niet voldaan aan artikel 10, WPO: Door het ontbreken van toetsbare doelen wordt onvoldoende doelgericht gewerkt aan kwaliteitszorg.	Het bestuur draagt er zorg voor dat de kwaliteitszorg doelgericht plaatsvindt.	Idem
SKA2 - Er wordt niet voldaan aan artikel 10, WPO: De uitvoering van de kwaliteitszorg is van onvoldoende niveau. Ook wordt niet voldaan aan artikel 31a, eerste tot en met derde lid, WPO: De school geeft onvoldoende verantwoordelijkheid aan leraren bij keuzes in kwaliteitsontwikkeling.	Het bestuur draagt er zorg voor dat de kwaliteitszorg van voldoende niveau is en dat de leraren voldoende verantwoordelijkheid krijgen bij keuzes in kwaliteitsontwikkeling.	Idem

Wij geven het bestuur opdracht om maatregelen te nemen zodat de school op zo kort mogelijke termijn maar uiterlijk een jaar na vaststelling van dit rapport niet Zeer zwak meer is. In het herstelonderzoek, dat we een jaar na vaststelling van dit rapport uitvoeren, gaan we na of dit gerealiseerd is. Dan moet de kwaliteit van het onderwijs verbeterd zijn. Als deze nog steeds Zeer zwak is, melden we de school bij de minister voor vervolgmaatregelen.

Zolang de kwaliteit Zeer zwak is, staat de school op de lijst Zeer zwakke scholen op onze website. We voeren vervolgtoezicht uit tot de kwaliteit weer voldoende is. Meer over ons toezicht op Zeer zwakke scholen vindt u in de brochure op onze website 'Toezicht op zeer zwakke scholen in het primair, voortgezet en (voortgezet) speciaal onderwijs – zo werkt het'.

3. Resultaten kwaliteitsonderzoek

In dit hoofdstuk geven wij per kwaliteitsgebied de oordelen en de resultaten van het onderzoek bij De Wegwijzer.

Toezichthistorie en context

We zijn als inspectie intensief betrokken bij de ontwikkeling van De Wegwijzer. Dit is het achtste onderzoek naar aanleiding van risico's in de afgelopen dertien jaar. Daarbij werd de school driemaal als Zwak beoordeeld (in 2011, 2012 en 2014) en hiervoor al tweemaal als Zeer zwak (2018 en 2019). Kenmerkend voor de periode vanaf 2011 is dat de school de resultaten niet structureel op het gewenste niveau krijgt. Dit lukte de school in deze periode alleen in 2012 en 2015. De aansturing van de school is de laatste jaren niet stabiel: op het moment van onderzoek is de vijfde (interim-)directeur aanwezig sinds 2018. Ook in het lerarenteam heeft een aantal wisselingen plaatsgevonden. In de periode tot 2021 was de school een eenpitter, sindsdien is de school aangesloten bij Stichting Kopwerk.

3.1. Onderwijsproces

KWALITEITSGEBIED ONDERWIJS PROCES (OP)	O	V	G
OP1 Aanbod		•	
OP2 Zicht op ontwikkeling en begeleiding		•	
OP3 Pedagogisch-didactisch handelen	•		

Aanbod

We beoordelen deze standaard als Voldoende. Het aanbod heeft de laatste jaren gerichte aandacht gekregen op De Wegwijzer. Met name het leesonderwijs is versterkt. Ook is er kerndoeldekkend Montessori-materiaal aangeschaft dat voldoende aansluit op de kenmerken van de leerlingenpopulatie. De implementatie van het Montessori-materiaal kan beter, zo geeft ook het team zelf aan. Verder is er aandacht voor burgerschapsonderwijs, onder meer door het kosmisch onderwijs, maar er ontbreekt een herkenbaar, doelgericht en samenhangend aanbod. Hiermee voldoet de school niet aan de eisen die de wet stelt aan het burgerschapsonderwijs (artikel 8, derde lid, WPO). We geven het bestuur hiervoor een herstelopdracht.

Zicht op ontwikkeling en begeleiding

We beoordelen deze standaard als Voldoende. De leraren hebben de leerlingen voldoende in beeld en passen het onderwijs aan wanneer de leerlingen extra oefening, een andere aanpak of juist meer uitdaging nodig hebben. De analyses zijn versterkt in de periode dat de school een Zeer zwakke school was (2018-2020) en de school externe hulp kreeg. Dez analyses zijn een voldoende basis voor passende instructies en verwerkingsopdrachten voor de leerlingen.

Pedagogisch-didactisch handelen

We beoordelen deze standaard als Onvoldoende. De leerlingen worden onvoldoende voorbereid op het vervolgonderwijs (artikel 2, WPO). De sfeer in de groepen is grotendeels positief en biedt een voldoende basis om tot leren te komen. De instructies moeten echter aan kwaliteit winnen wat betreft inhoud en structuur. Het gehanteerde instructiemodel is beperkt herkenbaar en de instructie is onvoldoende doelgericht. Ook gaan de leraren niet genoeg na in hoeverre de leerlingen de uitleg begrijpen en stemmen ze de instructie en de verwerking te weinig af op de verschillen in onderwijsbehoeften tussen de leerlingen. Door de beperkte differentiatie en interactie zijn leerlingen niet altijd taakgericht aan het werk. Ook bij het zelfstandig werken gaat teveel effectieve leertijd verloren. Te veel leerlingen zijn onvoldoende taakgericht bezig en worden hier niet op aangesproken. Versterking van het klassenmanagement, onder meer door de rondes die de leraar maakt tijdens de lessen, is noodzakelijk.

3.2. Veiligheid en schoolklimaat

KWALITEITSGEBIED VEILIGHEID EN SCHOOLKLIMAAT (VS)	O	V	G
VS1 Veiligheid		•	

Veiligheid

We beoordelen de standaard als Voldoende. De school zorgt in voldoende mate voor de veiligheid van de leerlingen. De leraren monitoren de veiligheid en het welbevinden systematisch met een gestandaardiseerd instrument. Uit de gegevens van de monitor blijkt dat de leerlingen zich veilig voelen op school. In het gesprek met de leerlingen gaven zij aan het naar hun zin te hebben op school en de ouders met wie wij hebben gesproken bevestigen dit beeld. Er zijn wel incidenten, maar de leraren treden in die gevallen tijdig en passend op. De afspraken rondom veiligheid zijn vastgelegd in verschillende documenten. Het samenvoegen van deze afspraken tot een integraal veiligheidsbeleidsplan is een praktisch aandachtspunt, dat bijvoorbeeld startende leraren zou kunnen helpen. De school heeft een van de collega's als aanspreekpunt benoemd als het om pesten gaat. De leerlingen die we spraken zijn op de hoogte van de aanwezigheid van deze persoon.

3.3. Onderwijsresultaten

KWALITEITSGEBIED ONDERWIJSRESULTATEN (OR)	O	V	G
OR1 Resultaten	●		

Resultaten

We beoordelen deze standaard als Onvoldoende. Ingevolge de Regeling leerresultaten PO 2020 worden de leerresultaten als onvoldoende beoordeeld als de percentages $\geq 1F$ en $\geq 1S/2F$ niet beide op of boven de correctiewaarden, zoals opgenomen in Tabel 1 van de die regeling, liggen en de verantwoording van de school aan de hand van de leerlingkenmerken niet leidt tot de conclusie dat de leerlingen boven beide correctiewaarden hebben gepresteerd. Op De Wegwijzer hebben te weinig leerlingen bij de laatste drie eindtoetsen het streefniveau behaald voor lezen, rekenen en taalverzorging (artikel 10a WPO en de Regeling leerresultaten PO 2020 en artikel 2.2 Inrichtingsbesluit WPO). Het aantal leerlingen dat het fundamenteel niveau behaalt is wel voldoende. Bij de beoordeling hanteren we een 'onzekerheidsmarge' waarmee we rekening houden met eventuele effecten van de coronacrisis en normeringsverschillen tussen de eindtoetsen in 2019 en 2021. De Wegwijzer kent een lange geschiedenis met onvoldoende eindresultaten. Sinds 2011 waren alleen in 2012 en 2015 de eindresultaten van een niveau dat wij van de leerlingenpopulatie van De Wegwijzer verwachten. Ook de tussentijdse resultaten laten zien dat de leeropbrengsten risicovol zijn.

3.4. Sturen, kwaliteitszorg en ambitie

KWALITEITSGEBIED STUREN, KWALITEITSZORG EN AMBITIE (SKA)	O	V	G
SKA1 Visie, ambities en doelen	●		
SKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur	●		
SKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog		●	

Visie, ambities en doelen

We beoordelen de standaard als Onvoldoende. De school heeft geen concrete doelen opgesteld, waardoor er onvoldoende sprake is van een werkend systeem van kwaliteitszorg (artikel 10, WPO). Door het ontbreken van toetsbare doelen vindt het werken aan het proces van kwaliteitsbehoud en -verbetering onvoldoende doelgericht plaats. De visie van de school is gebaseerd op het Montessori-gedachtengoed, waarbij het team al enige aanpassingen gedaan heeft om het passend

te maken bij de leerlingenpopulatie en de huidige tijd. Dit is met name terug te zien in het aanbod en gehanteerde materialen. De wisselingen in het team hebben ervoor gezorgd dat niet alle leraren Montessori-geschoold zijn. De school heeft plannen om dit op korte termijn op te pakken. Het team ziet het Montessori-geschoold zijn als voorwaarde om het onderwijs verder te ontwikkelen en verdere ambities te bepalen. Ook is het belangrijk dat het team bepaalt hoe een goede les eruit ziet. Bij het cyclisch werken aan kwaliteitsbehoud en -verbetering vragen we aandacht voor goede analyses, doelgericht werken en het borgen van de onderwijskwaliteit. Deze onderdelen zijn van onvoldoende kwaliteit.

Uitvoering en kwaliteitscultuur

We beoordelen deze standaard als Onvoldoende. Door de onvoldoende uitvoering van de kwaliteitszorg en de onvoldoende kwaliteitscultuur voldoet de school niet aan wettelijke eisen rond de uitvoering van kwaliteitszorg (artikel 10, WPO) en het geven van verantwoordelijkheid aan leraren bij keuzes in kwaliteitsontwikkeling (artikel 31a, eerste tot en met derde lid, WPO). De wisselingen in directie en het team zijn in de afgelopen jaren ten koste gegaan van het gericht werken aan kwaliteitsbehoud en -verbetering. Er is maar ten dele sprake van een professionele leer- en verbetercultuur. Het team wil leren en het onderwijs verbeteren, maar realiseert zich onvoldoende dat de oorzaken van de tegenvallende toetsresultaten niet helder zijn doordat deze niet transparant besproken worden. Hierdoor worden niet de goede prioriteiten gesteld bij het werken aan kwaliteitsverbetering. Het is van belang de analyses te versterken en in gezamenlijkheid te werken aan het proces van kwaliteitsbehoud en -verbetering. Door ontbrekende analyses van de resultaten op groeps- en schoolniveau is het voor het team niet duidelijk wat de oorzaak is van de achterblijvende leerresultaten. Ook het borgen van de onderwijskwaliteit is een belangrijk verbeterpunt: er is onvoldoende duidelijkheid over wat de gewenste kwaliteit is en welke afspraken er gelden op schoolniveau. Het regelmatig bespreken van de gewenste aanpak en het nagaan in hoeverre deze gevolgd wordt is van belang om de kwaliteit te verhogen en te borgen.

Evaluatie, verantwoording en dialoog

We beoordelen deze standaard als Voldoende. De school monitort en evalueert als onderdeel van het stelsel van kwaliteitszorg in hoeverre het de gestelde doelen heeft gerealiseerd. Dit wordt gedaan in het schooljaarplan, dat wordt aangevuld met de evaluaties en dan ook als jaarverslag gebruikt wordt. Zoals bij SKA1 is aangegeven moeten de doelen in een aantal gevallen scherper geformuleerd worden. Het niet concreet hebben van doelstellingen en het ontbreken van succescriteria maken een goede evaluatie lastig. Ook de vierjaarlijkse audit door de Nederlandse Montessorivereniging geeft de school waardevolle informatie over het onderwijs.

Het toetreden tot het bestuur van Stichting Kopwerk heeft ervoor gezorgd dat de dialoog met collegascholen versterkt is. Tegelijkertijd is hier nog meer winst uit te halen.

4. Reactie van het bestuur

Hieronder geeft het bestuur aan op welke wijze het de bevindingen uit het onderzoek betreft bij de verdere ontwikkeling van de onderwijskwaliteit:

Wij herkennen ons in het rapport. De onderdelen die onvoldoende beoordeeld zijn, worden opgenomen in het plan van aanpak:

- Het aanbod op burgerschap
- Het pedagogisch handelen van de leraren
- Het gericht toetsbare doelen stellen
- De uitvoering van de kwaliteitszorg
- Het geven van verantwoordelijkheid aan leraren om keuzes in kwaliteitsontwikkeling te maken

De onderdelen die voldoende beoordeeld zijn en een verbetering behoeven, worden ook opgenomen in het plan van aanpak. Wij vertrouwen erop dat wij de herstelopdracht over een jaar voldoende kunnen afronden.

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060

